

ВІДГУК
рецензента на дисертацію Лукашук Світлани Юрїївни
«Інтернет-залежність студентів-медиків у середовищі надмірної
віртуалізації інформаційного простору», подану на здобуття наукового
ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 «Психологія»

В умовах інтенсивної цифрової трансформації сучасного суспільства, стрімкого поширення різноманітних цифрових технологій і соціальних мереж питання Інтернет-залежності особистості набуває виняткової актуальності. Особливе занепокоєння викликає зростання рівня адиктивної поведінки серед молоді, зокрема студентів медичних закладів освіти, які водночас є представниками інтелектуального потенціалу країни і майбутніми фахівцями охорони здоров'я.

Дисертаційне дослідження Лукашук С.Ю. вирізняється своєчасністю і суспільною значущістю, оскільки присвячене комплексному аналізу психологічної детермінації Інтернет-залежності в умовах надмірної віртуалізації освітнього і соціального простору. Особливу цінність має те, що авторка звертає увагу на студентську молодь медичних закладів освіти як специфічну соціально-професійну групу, що є надзвичайно вразливою до інформаційних перевантажень та цифрової адикції.

Дисертаційна робота має чітку структуру, логічну послідовність викладу, належну методологічну та концептуальну обґрунтованість. Дослідження складається з трьох розділів, які охоплюють теоретичне осмислення проблеми, емпіричне дослідження й обґрунтування психолого-педагогічних засад її подолання.

Зауважимо, що у першому розділі представлено глибокий аналітичний огляд наукової літератури, що включає майже три сотні джерел, зокрема сорок з яких іноземною мовою. Авторка вдало систематизує наявні підходи до вивчення Інтернет-адикції, виокремлює ключові типи залежностей (комп'ютерна, навігаційна, кіберкомунікативна тощо) та наголошує на їхньому

деструктивному впливі на когнітивну, емоційну і соціальну сфери особистості студента-медика.

Констатуємо, що здійснено дуже детальний теоретико-методологічний аналіз досліджуваної актуальної проблематики.

Другий розділ містить обґрунтування емпіричної моделі дослідження та презентацію результатів вивчення психологічних характеристик Інтернет-залежності у вибірці студентів-медиків. Дисертантка здійснила якісну інтерпретацію отриманих даних, використовуючи кореляційний та факторний аналіз. Важливо підкреслити використання авторського опитувальника «Визначення рівня віртуалізації освітнього середовища», який став ефективним інструментом у визначенні ступеня віртуалізації освітнього контексту з погляду суб'єктивного сприйняття студентів. Імпонує, що емпіричне дослідження проведене з урахуванням основних науково-дослідницьких ліній і здобутків лабораторії «Психогенеза особистості» нашого університету.

Третій розділ дисертаційного дослідження присвячено емпіричному виміру проблеми – розробці та апробації психолого-педагогічної профілактично-корекційної програми. Представлено результати впливу програми на зниження проявів Інтернет-залежності серед студентів, що переконливо свідчать про її ефективність. Спостерігається суттєве зниження показників адиктивної поведінки, зменшення отождоження себе з віртуальними спільнотами, а також переорієнтація студентів на реальний соціальний контекст.

На наш погляд, робота має виразну наукову новизну, яка полягає насамперед у детальному комплексному аналізі Інтернет-залежності з урахуванням особливостей середовища надмірної віртуалізації, у виявленні психологічних предикторів та особистісних детермінант Інтернет-адикції саме серед студентів медичних закладів, а також у створенні й апробації оригінального психодіагностичного інструментарію. Звичайно, слід відзначити вдалу й результативну розробку ефективної профілактично-корекційної програми з чітко вираженим формувальним впливом.

Окремо зазначимо практичну значущість роботи, яка полягає у реальній можливості застосування її результатів у системі психологічного супроводу студентської молоді, в освітньому процесі, у формуванні цифрової культури користувача, а також у розробці політики психогігієни в умовах цифрової доби.

Дисертаційне дослідження вирізняється високим рівнем академічної доброчесності. Всі джерела коректно оформлені та послідовно цитуються в тексті. Особливої уваги заслуговує широка апробація результатів, які були представлені на майже пів сотні наукових форумів різного рівня, а також впроваджені в практику освітньої діяльності низки закладів освіти.

Попри високий рівень наукової реалізації дисертаційної роботи доречно висловити кілька конструктивних зауважень і пропозицій:

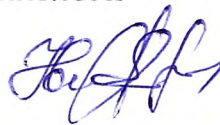
1. Дисертантка детально висвітлює психологічні особливості феномену Інтернет-залежності людини, однак, на наш погляд, було б доречно розкрити цю адикцію в контексті девіантної поведінки, тобто в її співзалежності з іншими адикціями.
2. Гетерогенну й репрезентативну вибірку склали студенти Житомирського медичного інституту, Ковельського фахового медичного коледжу, Національного фармацевтичного університету, фахового медичного коледжу Рівненської медичної академії. Вважаємо, що доцільно було б здійснити порівняльний аналіз емпіричних результатів здобувачів освіти різних за статусом закладів освіти, наприклад коледжу й інституту, інституту й університету.
3. На нашу думку, було б дуже добре опублікувати основні результати і насамперед профілактично-корекційну програму у вигляді методичного посібника, щоб фахівці-практики могли ширше її запроваджувати в превентивній роботі з різними групами Інтернет-залежної молоді.
4. У тексті дисертації, написаної високим науковим стилем, все ж зауважуємо окремі стилістичні нагромадження тексту, надмір складних мовленнєвих конструкцій, які можуть ускладнювати його рецепцію читачем.

Однак вищезазначені зауваження мають характер рекомендацій і жодним чином не впливають на високий рівень її науково-концептуального осмислення і висвітлення.

Дисертаційна робота Лукашук Світлани Юріївни «Інтернет-залежність студентів-медиків у середовищі надмірної віртуалізації інформаційного простору» є завершеним науковим дослідженням, що має значну теоретичну та практичну цінність, вирізняється новизною, методологічною виваженістю, емпіричною доказовістю та логічністю викладу. Зміст дисертації цілком відповідає всім вимогам «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року №44, які висуваються до дисертацій, а її авторка Лукашук Світлана Юріївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 «Психологія».

Рецензент:

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогічної та вікової психології
Волинського національного університету
імені Лесі Українки

ІВАНАШКО О.О.

